

Funkcionálne programovanie

1-AIN-512/12

2-AIN-116/14

RNDr. Peter Borovanský, PhD.

RNDr. Michal Winczer, PhD.

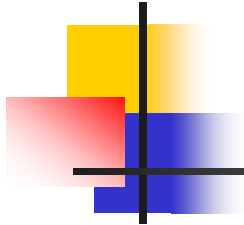
Mgr. Andrej Jursa

I-18

<http://dai.fmph.uniba.sk/courses/FPRO/>

Prečo funkcionálne programovať ?

(pohľad funkcionálneho programátora)

- Because of their relative concision and simplicity, functional programs tend to be easier to reason about than imperative ones.
- Functional programming idioms are elegant and will help you become a better programmer in all languages.
- “The smartest programmers I know are functional programmers.” – one of my undergrad professors 😊

Prečo funkcionálne programovať ?

(pohľad nefunkcionálneho programátora)

funkcionálne programovanie

- je súčasťou moderných/aktuálne/... vznikajúcich jazykov,
  - Python, Go, Clojure, Scala, Swift, Haskell
- sa importuje do jazykov klasicky procedurálnych/imperatívnych jazykov
  - Java (Java 8), C++ (c++ v.11)

hlavný konkurent OOP je v kríze (na diskusiu :-)

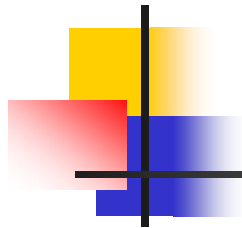
- **Object-Oriented Programming is Bad** – provokatívne video,
- základné princípy OOP (enkapsulácia, inheritance) sú zlé/nebezpečné,
- objekt (stav) je skrytý vstupno-výstupný argument metódy (funkcie),
- z pôvodne elegantných jazykov C, Java sú jazykové multi-paradigmové monštrá,
- v snahe mať v jazyku všetko, strácame jednoduchosť a eleganciu,
- ako Java vznikla na smetisku jazykov, stále vznikajú pokusy očistiť (vytiahnuť esenciu) programovania, napr. Haskell, Go

Matematika – zdroj elegancie

- matematici zväčša nestratili zmysel po kráse (dôkazov), elegancii (definícií),
- informatici vylepšujú (efektívnosť) svoje algoritmy nie vždy s cieľom, aby boli čitateľnejšie, a často ani nie sú ...
- pri týchto transformáciach je často veľa matematiky
- programátori sa primárne sústredia na korektnosť,
- eleganciu (ako nevyhnutnosť) riešia, až keď sa to už nedá čítať/udržiavať,
- majú na to metodológie, metodiky, odporúčenia, code-checkery

Funkcie v matematike

- Funkcia je typ zobrazenia, relácie, ...
- Funkcie sú rastúce, klesajúce, ..., derivujeme a integrujeme ich, ...
- Funkcie sú nad N ($N \rightarrow N$), R ($R \rightarrow R$), ...
- Funkcií je $N \rightarrow N$ veľa. Viac ako $|N|$?
- Funkcií $N \rightarrow N$ je toľko ako reálnych čísel...Vieme všetky naprogramovať ?
- Funkcií je $R \rightarrow R$ ešte viac. Naozaj ?
- Funkcie skladáme. To je asociatívna operácia... Je komutatívna ?
- $x \rightarrow 4$ je konštantná funkcia napr. typu $N \rightarrow N$, či $R \rightarrow R$, ...
- $\{x \rightarrow k \cdot x + q\}$ je množstvo (množina) lineárnych funkcií pre rôzne k, q
- Funkcia nie vždy má inverznú funkciu
- Ale skladať ich vieme vždy
 $(x \rightarrow 2 \cdot x + 1) \cdot (x \rightarrow 3 \cdot x + 5)$ je $x \rightarrow 2 \cdot (3 \cdot x + 5) + 1$, teda $x \rightarrow 6 \cdot x + 11$
- aj aplikovať v bode z definičného oboru $(x \rightarrow 6 \cdot x + 11) 2 = 23$
a lineárne funkcie sú uzavreté na skladanie

Prirodzené čísla nám dal sám dobrotivý
pán Boh, všetko ostatné je dielom človeka.
(L. Kronecker)

Funkcionálna apokalypsa ☺

- Predstavme si, že by existovali len funkcie
- a nič iné...
- žiadne čísla, ani prirodzené, ani 0, ani True/False, ani NULL, či nil
- vedeli by sme vybudovať matematiku, resp. aspoň aritmetiku ?
- vieme nájsť
  - funkcie, ktoré by zodpovedali číslam 0, 1, 2, ...
  - a operácie zodpovedajúce +, *, ...
- tak, aby to fungovalo ako $(\mathbb{N}, +, *)$

Jazyky podporujúce FP

- funkcionálne programovanie je programovanie s funkciami ako hodnotami
- kým sa objavilo funkcionálne programovanie, hodnoty boli: celé, reálne, komplexné číslo, znak, pole, zoznam, ...
- funkcionálne programovanie rôzne jazyky rôzne podporujú:
  - Haskell
  - Scheme
  - Go, Groovy, Ruby, Scala, Python,
  - F#, Clojure, Erlang, ...
  - Pascal, C, Java, ...

Ktorý ako...

Funkcia ako argument

(Pascal/C)

pred FP poznali funkcie ako argumenty, ale *neučili to (na FMFI) na Pascale ani C ...*

program example;

```
function first(function f(x: real): real): real;  
begin  
    first := f(1.0) + 2.0;  
end;
```

```
function second(x: real): real;  
begin  
    second := x/2.0;  
end;
```

```
begin  
    writeln(first(second));  
end.
```

To isté v jazyku C:

```
float first(float (*f)(float)) {  
    return (*f)(1.0)+2.0;  
    return f(1.0)+2.0; // alebo  
}
```

```
float second(float x) {  
    return (x/2.0);  
}
```

```
printf("%f\n",first(&second));
```

Podstatné: použiteľných funkcií je konečne veľa = len tie, ktoré sme v kóde definovali. Nijako nemôžeme dynamicky vyrobiť funkciu, s ktorou by sme pracovali ako s hodnotou.

Funkcia ako hodnota

(požičané z Go-ovského cvičenia, [Programovacie paradigmy](#))

```
type realnaFunckia /*=*/ func(float64) float64

func kompozicia(f, g realnaFunckia) realnaFunckia {
    return (func(x float64) float64 { // kompozicia(f,g) = f.g
        return f(g(x)) // tu vzniká v run-time nová funkcia,
                        // ktorá nebola v čase kompilácie
    })
} // iteracia(n,f)=f^n

func iteracia(n int, f realnaFunckia) realnaFunckia {
    if n == 0 {
        return (func(x float64) float64 { return x }) //id
    } else {
        return kompozicia(f, iteracia(n-1, f))
    } // f . iter(n-1,f)
}
```


Python Closures

```
def addN(n):                # výsledkom addN je funkcia,  
    return (lambda x:n+x)  # ktorá k argumentu pripočína N
```

```
add5 = addN(5)              # toto je jedna funkcia x 5+x  
add1 = addN(1)              # toto je iná funkcia y 1+y  
                                # ... môžem ich vyrobiť neobmedzene veľa  
print(add5(10))             # 15  
print(add1(10))             # 11
```

```
def iteruj(n,f):            # výsledkom je funkcia fn  
    if n == 0:  
        return (lambda x:x) # identita  
    else:  
        return(lambda x:f(iteruj(n-1,f)(x))) # f(fn-1) = fn
```

```
add5SevenTimes = iteruj(7,add5) # +5(+5(+5(+5(+5(+5(+5(100)))))))  
print(add5SevenTimes(100))      # 135
```


Javascript Closures

```
function addN(n) {  
    return function(x) { return x+n };  
}  
function iteruj(n, f) {  
    if (n === 0)  
        return function(x) {return x;};  
    else  
        return function(x) { return iteruj(n-1,f) (f(x)); };  
}
```

```
add5 = addN(5);
```

```
add1 = addN(1);
```

Native Browser JavaScript

```
=> add5(100)
```

```
105
```

```
=> add1(10)
```

```
11
```

```
=> iteruj(7,add5)
```

```
[Function]
```

```
=> iteruj(7,add5)(100)
```

```
135
```

```
=> iteruj(7,iteruj(4,add1))(100)
```

```
128
```


JDK8 - funkcionálny interface

```
interface FunkcionalnyInterface { // koncept funkcie v J8
    public void doit(String s);    // jediná "procedúra"
}

// „procedúra“ ako argument
public static void foo(FunkcionalnyInterface fi) {
    fi.doit("hello");
}

// „procedúra“ ako hodnota, výsledok
public static FunkcionalnyInterface goo() {
    return (String s) -> System.out.println(s + s);
}
```

```
foo(goo())
"hellohello"
```


JDK8 - funkcionálny interface

```
public interface FunkcionalnyInterface { //String->String
    public String doit(String s); // jediná "funkcia"
}

// "funkcia" ako argument
public static String foo(FunkcionalnyInterface fi) {
    return fi.doit("hello");
}

// "funkcia" ako hodnota
public static FunkcionalnyInterface goo() {
    return
        (String s) -> (s+s);
}

System.out.println(foo(goo()));
"hellohello"
```


JDK8 - funkcionálny interface

```
public interface RealnaFunkcia {  
    public double doit(double s);    // funkcia R->R  
}  
  
public static RealnaFunkcia iterate(int n, RealnaFunkcia  
    f) {  
    if (n == 0)  
        return (double d)->d;    // identita  
    else {  
        RealnaFunkcia rf = iterate(n-1, f);    // f^(n-1)  
        return (double d)->f.doit(rf.doit(d));  
    }  
}  
  
RealnaFunkcia rf = iterate(5, (double d)->d*2);  
System.out.println(rf.doit(1));
```


Java 8

```
String[] pole = { "GULA", "cerven", "zelen", "ZALUD" };  
Comparator<String> comp =  
(fst, snd) -> Integer.compare(fst.length(), snd.length());
```

```
Arrays.sort(pole, comp);  
for (String e : pole) System.out.println(e);
```

GULA
zelen
ZALUD
cerven

```
Arrays.sort(pole,  
(String fst, String snd) ->  
    fst.toUpperCase().compareTo(snd.toUpperCase()));
```

```
for (String e : pole) System.out.println(e);
```

cerven
GULA
ZALUD
zelen

forEach, map, filter v Java8

```
class Karta {
    int hodnota;
    String farba;
    public Karta(int hodnota, String farba) { ... }
    public void setFarba(String farba) { ... }
    public int getHodnota() { ... }
    public void setHodnota(int hodnota) { ... }
    public String getFarba() { ... }
    public String toString() { ... }
}

List<Karta> karty = new ArrayList<Karta>();
karty.add(new Karta(7, "Gula"));
karty.add(new Karta(8, "Zalud"));
karty.add(new Karta(9, "Cerven"));
karty.add(new Karta(10, "Zelen"));
```


forEach, map, filter v Java8

[Gula/7, Zalud/8, Cerven/9, Zelen/10]

```
karty.forEach(k -> k.setFarba("Cerven"));
```

[Cerven/7, Cerven/8, Cerven/9, Cerven/10]

```
Stream<Karta> vacsieKartyStream =
```

```
    karty.stream().filter(k -> k.getHodnota() > 8);
```

```
List<Karta> vacsieKarty =
```

```
    vacsieKartyStream.collect(Collectors.toList());
```

[Cerven/9, Cerven/10]

```
List<Karta> vacsieKarty2 = karty
```

```
    .stream()
```

```
    .filter(k -> k.getHodnota() > 8)
```

```
    .collect(Collectors.toList());
```

[Cerven/9, Cerven/10]

[MapFilter.java](#)

forEach, map, filter v Java8

```
List<Karta> vacsieKarty3 = karty
```

```
.stream()  
.map(k->new Karta(k.getHodnota()+1,k.getFarba()))  
.filter(k -> k.getHodnota() > 8)  
.collect(Collectors.toList());
```

[Cerven/9, Cerven/10, Cerven/11]

```
List<Karta> vacsieKarty4 = karty
```

```
.stream()  
.parallel()  
.filter(k -> k.getHodnota() > 8)  
.sequential()  
.collect(Collectors.toList());
```

[Cerven/9, Cerven/10]

Trochu z histórie FP

- 1930, Alonso Church, lambda calculus
  - teoretický základ FP
  - kalkul funkcií: abstrakcia, aplikácia, kompozícia
  - Princeton: A.Church, A.Turing, J. von Neumann, K.Gödel - skúmajú formálne modely výpočtov
  - éra: WWII, prvý von Neumanovský počítač: Mark I (IBM), balistické tabuľky
- 1958, Haskell B.Curry, logika kombinátorov
  - alternatívny pohľad na funkcie, menej známy a populárny
  - „premenné vôbec nepotrebujeme“
- 1958, LISP, John McCarthy
  - implementácia lambda kalkulu na „von Neumanovskom HW“

Niektoré jazyky FP:

- 1.frakcia: Lisp, [Common Lisp](#), ..., [Scheme](#) ([MIT](#), [DrScheme](#), [Racket](#))
- 2.frakcia: [Miranda](#), Gofer, [Erlang](#), [Clean](#), [Haskell Platform](#)([Hugs](#)),

1960 LISP

- LISP je rekurzívny jazyk
- LISP je vhodný na list-processing
- LISP používa dynamickú alokáciu pamäte, GC
- LISP je skoro beztypový jazyk
- LISP používal dynamic scoping
- LISP má globálne premenné, priradenie, cykly a pod.
  - ale nič z toho vám neukážem ☺
- LISP je vhodný na prototypovanie a je *všelikde*
- Scheme je LISP dneška, má viacero implementácií, napr.

Scheme - syntax

`<Expr> ::=   <Const> |
                 <Ident> |
                 (<Expr0> <Expr1> ... <Exprn>) |
                 (lambda (<Ident1>...<Identn>) <Expr>) |
                 (define <Ident> <Expr>)`

definícia funkcie:

```
(define gcd  
  (lambda (a b)  
    (if (= a b)  
        a  
        (if (> a b)  
            (gcd (- a b) b)  
            (gcd a (- b a))))))
```

volanie funkcie:

```
(gcd 12 18)  
6
```


Rekurzia na číslach

```
(define fac (lambda (n)
  (if (= n 0)
      1
      (* n (fac (- n 1))))))
```

(fac 100)
933262....000

```
(define fib (lambda (n)
  (if (= n 0)
      0
      (if (= n 1)
          1
          (+ (fib (- n 1)) (fib (- n 2)))))))
```

(fib 10)
55

[scheme.scm](#)

```
(define ack (lambda (m n)
  (if (= m 0)
      (+ n 1)
      (if (= n 0)
          (ack (- m 1) 1)
          (ack (- m 1) (ack m (- n 1)))))))
```

(ack 3 3)
61

```
(define prime (lambda (n k)
  (if (> (* k k) n)
      #t
      (if (= (mod n k) 0)
          #f
          (prime n (+ k 1))))))
```

```
(define isPrime?(lambda (n)
  (and (> n 1) (prime n 2))))
```


Scheme closures

```
(define (iterate n f)
  (if (= n 0)
      (lambda (x) x)
      (lambda (x) (f ((iterate (- n 1) f) x) )
      )
  )
)
```

```
(define addN5 (lambda (n) (+ n 5)))
(define addN1 (lambda (n) (+ n 1)))
```

```
((iterate 7 addN5 ) 100)
((iterate 7 (iterate 4 addN1)) 100)
```


Syntax - help

- volanie fcie

(*<operator>* *<operand1>* ...) (max 2 3 4)

- funkcia

(*lambda* *<formals>* *<body>*) (lambda (x) (* x x))

- definícia funkcie

(define *<fname>* (*lambda* *<formals>* *<body>*))

- if, case, do, ...

(if <i><test></i> <i><then></i>)	(if (even? n) (quotient n 2))
(if <i><test></i> <i><then></i> <i><else></i>)	(if (even? n) (quotient n 2) (+ 1 (*3 x)))
(cond (<i><test1></i> <i><expr1></i>)	(cond ((= n 1) 1)
(<i><test2></i> <i><expr2></i>)	((even? n) (quotient n 2))
(<i><else></i> <i><exprn></i>))	(else (+ 1 (*3 x))))

- let

(let ((<i><var₁></i> <i><expr₁></i>) ...	
(<i><var_n></i> <i><expr_n></i>))	
<i><expr></i>)	(let ((x (+ n 1))) (* x x))